

บทที่ 2

เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยจะเสนอตามลำดับต่อไปนี้

- 2.1 ความหมายของกิจกรรมนักเรียน
- 2.2 ความมุ่งหมายและความสำคัญของกิจกรรมนักเรียน
- 2.3 ประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียน
- 2.4 หลักสูตรกับการจัดกิจกรรมนักเรียน
 - 2.4.1 จุดประสงค์ของการจัดกิจกรรมนักเรียน
 - 2.4.2 หลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมในสถานศึกษา
 - 2.4.3 แนวการดำเนินการ
 - 2.4.4 ประเภทและขอบข่ายของกิจกรรมนักเรียน
 - 2.4.5 แนวคิดในการจัดกิจกรรมนักเรียน
 - 2.4.6 ลักษณะการจัดกลุ่มนักเรียน
- 2.5 การบริหารกิจกรรมนักเรียน
 - 2.5.1 สายการบริหารกิจกรรมนักเรียน
 - 2.5.2 บทบาทหน้าที่ของบุคคลากร
 - 2.5.3 ปัญหาการบริหารกิจกรรมนักเรียน
- 2.6 ระบบการติดตาม ควบคุมกำกับงานและการประเมินผล
 - 2.6.1 ความหมายของการติดตาม ควบคุมกำกับงาน
 - 2.6.2 ความหมายของการประเมินผล
 - 2.6.3 การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน
 - 2.6.4 เทคนิควิธีการประเมินผล

2.1 ความหมายของกิจกรรมนักเรียน

คำว่า “กิจกรรมนักเรียน” แต่เดิมเรียกว่า กิจกรรมนอกหลักสูตร กิจกรรมเหล่านี้ จัดนอกห้องเรียน นอกเวลาเรียน จึงเป็นกิจกรรมนอกหลักสูตร อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหารการศึกษา ว่าควรมีหรือไม่ ต่อมานักการศึกษาเริ่มสนใจในตัวผู้เรียน โดยยึดเอาตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จึงจัดให้มีกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน เป็นกิจกรรมที่ขยายกรอบประสบการณ์ของนักเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นการให้นักเรียนได้รับความรู้ต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ทั้งที่ต่อเนื่องกับหลักสูตรและไม่ต่อเนื่อง จึงเรียกกิจกรรมนี้ว่า กิจกรรมร่วมหลักสูตรหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ในปัจจุบัน แนวคิดในการจัดการศึกษาได้ขยายกว้างออกไป หลักสูตรหมายถึง กิจกรรมทั้งหลายที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมความเจริญงอกงามของนักเรียน กิจกรรมทั้งหลายไม่เป็นกิจกรรมนอกหรือในหลักสูตร แต่เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรซึ่งจัดให้เหมาะสมกับนักเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อตัวเอง เพื่อสังคม และมุ่งส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม มีวินัยในตัวเอง และมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ สำนึกในความเป็นไทยและความอยู่รอดของประเทศ กิจกรรมนี้เรียกว่า “กิจกรรมนักเรียน” (Student activities) (สมศักดิ์ ศรีมานิชย์, 2524 : 192)

กิจกรรม คือ การทำงานและการกระทำทุกอย่างในโรงเรียน วิชากิจกรรมอาจอยู่ในหลักสูตรหรือนอกหลักสูตร ถ้าจัดกิจกรรมไว้ในหลักสูตรบังคับ ต้องเรียน ต้องทำ เรียกว่า กิจกรรมในหลักสูตร กิจกรรมใดไม่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร ไม่ได้บังคับว่าต้องเรียน คณะบุคคลร่วมกันจัดขึ้นในโรงเรียน มีจุดประสงค์มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้มีผลดีกว่าเดิม เรียกว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมพิเศษ (กรมวิชาการ, 2504) สอดคล้องกับบุพดี ลิ้มอรุณ (2526) หมายถึง กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นด้วยความร่วมมือของนักเรียน เพื่อสนองความต้องการสร้างเสริมประสบการณ์พัฒนาร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา เป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวกับกิจกรรมในห้องเรียน แต่เป็นการช่วยส่งเสริมให้มีคุณค่าและมีประโยชน์มากขึ้น สำหรับกระทรวงศึกษาธิการ (2526) ให้ความหมายว่าเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสนองความสนใจเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ อุปนิสัยของนักเรียนให้เหมาะสมกับระบอบประชาธิปไตย

ประดิษฐ์ ฮวบเจริญ (2520) ให้ความหมายว่า เป็นประสบการณ์ที่จัดขึ้นนอกห้องเรียน นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ และอยู่ภายใต้การแนะนำจากครู แต่ไม่ใช่การเรียนการสอนตามปกติ สำหรับ

Good (1973) กล่าวว่า เป็นกิจกรรมที่นักเรียนสมัครเข้าร่วมดำเนินการเอง โดยความเห็นชอบและสนับสนุนจากอาจารย์ และอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของโรงเรียนมีจุดมุ่งหมาย เพื่อความสนุกสนานให้โอกาสนักเรียนได้แสดงความสามารถและส่งเสริมการเจริญเติบโตของนักเรียนเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เป็นการจัดโดยไม่มีคะแนน รวมทั้งต้องมีบรรยากาศที่เป็นกันเองยิ่งกว่าในห้องเรียน

นอกจากนั้น ประภาพรรณ สุวรรณสุข (อ้างถึงในพิกุล รัตนประเสริฐศรี, 2537) ได้ให้ความหมายของกิจกรรมนักเรียนว่า คือกิจกรรม หรือการดำเนินงานพิเศษ ซึ่งจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน และความเจริญงอกงามหรือพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ของเด็ก

พิกุล รัตนประเสริฐศรี (2537) สรุปว่า กิจกรรมหมายถึง สิ่งที่จัดขึ้นสำหรับนักเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนด้านวิชาการต่าง ๆ ให้กว้างขวางมากขึ้น เพื่อช่วยพัฒนาลักษณะนิสัย และบุคลิกภาพของนักเรียนทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ นักเรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคนภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

จากแนวคิดและคำจำกัดความดังกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมหมายถึง การทำงานร่วมกันของผู้เรียนเป็นกลุ่ม ๆ ตามความสนใจและความถนัด เป็นการกระทำที่ทำให้ประสบการณ์ต่าง ๆ แก่ผู้เรียนโดยสถานศึกษาเป็นผู้จัด หรือสนับสนุนให้ผู้เรียนจัดขึ้นที่นอกเหนือจากการเรียนปกติ เพื่อสนองความต้องการและส่งเสริมพัฒนาการในทุก ๆ ด้านให้เกิดแก่ผู้เรียนไปพร้อม ๆ กัน โดยผู้เรียนช่วยกันคิดช่วยกันทำ และช่วยกันแก้ปัญหาาร่วมกัน โดยที่นักเรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัด และความสนใจภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

2.2 ความมุ่งหมายและความสำคัญของกิจกรรมนักเรียน

จากพฤติกรรมของเด็กระดับมัธยมศึกษา ซึ่งอยู่ในวัยรุ่น จะมีพฤติกรรมที่แตกต่างตามสภาวะแวดล้อม ยิ่งปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตก จึงทำให้เกิดปัญหาเพิ่มขึ้น มีการเลียนแบบอย่างที่ดีและไม่ดี การเข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่น เป็นการส่งเสริมให้การจัดกิจกรรมนักเรียน ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากขึ้น

Gorton (1953) เสนอแนะว่า ความมุ่งหมายของโครงการกิจกรรมนักเรียน ควรช่วยให้นักเรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมาย ดังนี้

- 1) เรียนรู้ที่จะใช้เวลาว่างได้อย่างฉลาดยิ่งขึ้น
- 2) รู้จักใช้ความสามารถและทักษะที่มีอยู่ในทางที่สร้างสรรค์
- 3) พัฒนาความรู้และทักษะในการทำหน้าที่ผู้นำ และการเป็นสมาชิกที่ดีของหมู่คณะ
- 4) มีการพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ต่อโรงเรียน และผู้อื่น
- 5) พัฒนาความสนใจในด้านทักษะอาชีพ

วิจิตร ชีระกุลและคณะ (2523) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายว่า เป็นการค้นหาและฝึกทักษะการเป็นผู้นำที่แอบแฝงอยู่ในตัวเองให้เด่นชัดยิ่งขึ้น ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม ที่สำคัญได้แสดงออกถึงความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่

Hall (อ้างถึงในรัตนา ปวะบุตร 2523) พูดถึงวัยรุ่นว่า เป็นวัยแห่งการปรับตัวมีอารมณ์วู่วาม เจ้าคิดเจ้าแค้น ตัดสินใจรวดเร็วและรุนแรง ชอบแต่งตัวแปลก ๆ การแสดงออกทั่วไปจะแตกต่างจากเด็กเล็ก ดังนั้น ครูจะต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กวัยรุ่น การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความเจริญด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา การเรียนรู้ตามตารางการเรียนในห้องเรียนไม่เพียงพอ นักเรียนควรมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมที่ตนถนัด นอกจากส่งเสริมการพัฒนาทุกด้าน ยังช่วยแก้ปัญหาการปกครองด้วย

กองนโยบายและเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมนักเรียนว่า คุณค่าของกิจกรรมเป็นสิ่งที่ควรถือปฏิบัติ เพราะการจัดการเรียนการสอนอย่างเดียวไม่เพียงพอ ควรหาวิธีการสอนให้นักเรียนอยู่ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Minor (อ้างถึงในนิรันดร์ จุลทรัพย์, 2534) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อกิจกรรมนักเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 42 คน ในสามเมืองจากโรงเรียนทุกประเภท ปรากฏว่าครูส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมนักเรียน เห็นว่าเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อการศึกษา และพร้อมที่จะให้การสนับสนุนกิจกรรมที่จัดส่วนมาก มีความสัมพันธ์กับวิชาที่ครูสอน

2.3 ประโยชน์ของกิจกรรมนักเรียน

จากที่ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายและความสำคัญของกิจกรรมนักเรียนไว้แล้ว ในหัวข้อนี้จะเน้นให้เห็นถึงประโยชน์และคุณค่าของกิจกรรมนักเรียนที่มีต่อตัวนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง

(1) ประโยชน์ต่อตัวนักเรียน ทำให้นักเรียนได้กระทำในสิ่งที่ตนเองสนใจและต้องการ ส่งเสริมสุขภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ส่งเสริมความสามัคคีมีน้ำใจรักพวกพ้อง รู้จักปกครองควบคุมตนเองได้มากขึ้น เกิดทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น อดทนและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพิ่มพูนทักษะทางด้านสังคม การติดต่อและสร้างมนุษยสัมพันธ์ กิจกรรมบางอย่างที่นักเรียนได้กระทำอาจกลายเป็นอาชีพหลัก หรืออาชีพรองของนักเรียนได้ในอนาคต

(2) ประโยชน์ต่อผู้ปกครองนักเรียนซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญมากต่อการวางแผนชีวิตของนักเรียน ดังนั้น ผู้ปกครองจึงเป็นตัวแปรสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้การจัดกิจกรรมนักเรียนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี โดยที่ผู้ปกครองนักเรียนจะได้รับประโยชน์จากกิจกรรมนักเรียน คือ บุตร ธิดา หรือนักเรียนในความปกครองจะได้ใช้เวลาว่างอย่างคุ้มค่า ช่วยให้นักเรียนขยันเรียน ขยันช่วยเหลืองานบ้านและมีความรับผิดชอบมากขึ้นกว่าเดิม และที่สำคัญผู้ปกครองได้มีโอกาส ใกล้ชิดพบปะกับเพื่อน ๆ ของนักเรียนและครู

(3) ประโยชน์ต่อครูอาจารย์ผู้สอน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ช่วยให้บรรยากาศการเรียนการสอนมีความเป็นกันเองและสนุก ได้รับความร่วมมือจากนักเรียนมากยิ่งขึ้น เกิดความเข้าใจสภาพของนักเรียนแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

(4) ประโยชน์ต่อผู้บริหารบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียนจะมีกิจกรรมร่วมกันมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดผลดีต่อกิจกรรมของโรงเรียน ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจซึ่งกันและกัน นักเรียนที่เป็นผู้นำกลุ่มกิจกรรมประเภทต่าง ๆ จะมีส่วนช่วยในการควบคุมดูแลด้านความประพฤติของนักเรียนด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นการช่วยลดภาระของทางโรงเรียนได้เป็นอย่างมาก และที่สำคัญที่สุดช่วยลดปัญหาด้านความประพฤติของนักเรียน เพราะนักเรียนจะนำเวลาว่างไปใช้อย่างมีประโยชน์

(5) ประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการพัฒนาหลักสูตรซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้ในห้องเรียน ช่วยให้ผู้บรรลุตามจุดประสงค์ของหลักสูตรมากยิ่งขึ้น เป็นการช่วยสำรวจวิธีการจัดการเรียนการสอนใหม่ ๆ สร้างแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรม การเรียน การสอนภายในห้องเรียนให้แก่ นักเรียนได้มากยิ่งขึ้น และช่วยให้การจัดกิจกรรมแนะแนวที่กำหนดไว้ในหลักสูตรได้ถูกทิศทางมากยิ่งขึ้น เพราะกิจกรรมนักเรียนทำให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของนักเรียนได้มาก

2.4 หลักสูตรกับการจัดกิจกรรมนักเรียน

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้กล่าวถึงหลักการและเหตุผลของหลักสูตรการจัดกิจกรรมนักเรียน เนื่องด้วยรัฐบาลมีนโยบายที่จะปลูกฝังเยาวชนของชาติไทย ให้มีคุณธรรม ระเบียบวินัย ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ดำรงส่งเสริมเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทย ตลอดจนความเป็นเอกราช ความมั่นคงของชาติ เพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาล และให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษา จึงได้กำหนดจุดประสงค์ และหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมนักเรียนดังนี้

2.4.1 จุดประสงค์ของการจัดกิจกรรม

ในคู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียน ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดจุดประสงค์ในการจัดกิจกรรมในโรงเรียนดังนี้

- (1) เพิ่มความรู้และทักษะทางการเรียนวิชาสามัญ และทันต่อความก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ
- (2) ส่งเสริมการพัฒนานุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย รู้จักรับผิดชอบ มีความสามัคคี มีวินัย มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ช่วยเหลือผู้อื่นและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- (3) ให้รู้จักตนเอง สามารถเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจ
- (4) ให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

โครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 กำหนดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่อไปนี้

- (1) กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ คือ กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ จำนวน 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค และกิจกรรมอื่น ๆ อีก 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค
- (2) กิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมแก้ปัญหา 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค
- (3) กิจกรรมอิสระของผู้เรียน จำนวน 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค

สำหรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย กำหนดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่อไปนี้

- (1) กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค
- (2) กิจกรรมแนะแนวหรือกิจกรรมแก้ปัญหาหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ 2 คาบ/สัปดาห์ภาค
- (3) กิจกรรมอิสระของผู้เรียน

แต่ละกิจกรรมต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด และต้องผ่านจุดประสงค์ที่สำคัญของแต่ละกิจกรรมจึงจะถือว่าผ่านและจบหลักสูตร

2.4.2. หลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

(1) จะต้องเป็นไปตามนโยบายหลักของรัฐบาล ในการดำเนินงานพัฒนาการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเจริญและความมั่นคงของชาติ

(2) จะต้องเป็นไปเพื่อวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

(3) จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมนักเรียนให้มีระเบียบวินัยในตนเอง

(4) จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียนและครู

(5) จะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

(6) จะต้องมีการและระเบียบข้อบังคับของกิจกรรมโครงการ ระเบียบ ข้อบังคับ จะต้องเป็นของสถานศึกษา

(7) ทุกกิจกรรมจะต้องมีครู - อาจารย์ในโรงเรียนเข้าร่วมดำเนินการรับผิดชอบ

(8) บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมจะต้องเป็นบุคคลที่ปัจจุบัน อยู่ในสถานศึกษานั้น เว้นแต่วิทยากรให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา

(9) การจัดให้มีกิจกรรมเลือกใด ๆ หรือไม่ ให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษานั้น ๆ

(10) ให้สถานศึกษาควบคุมเรื่องการเงินหรือพัสดุของอื่น ๆ ให้เป็นการประหยัด และเป็นไปตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อความมั่นคงและปลอดภัยของชาติ

(11) ในกรณีที่หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่ากิจกรรมใด ๆ ไม่เหมาะสม มีการกระทำ หรืออาจนำมาซึ่งอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ ให้หัวหน้าสถานศึกษาสั่งยกเลิกกิจกรรมนั้น ๆ เสีย

2.4.3 แนวการดำเนินการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย จึงกำหนดแนวดำเนินการไว้ดังนี้

- (1) จัดให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนอย่างหลากหลายเพื่อสำรวจความถนัดและความสนใจ
- (2) จัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองสามารถแสวงหาแนวทางในการพัฒนาตนเอง
- (3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทางด้านวิชาการอย่างเต็มความสามารถ มีโอกาสหาความรู้และทักษะจากแหล่งวิชาการ สถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระ
- (4) จัดให้มีการศึกษาติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
- (5) ในการจัดการเรียนการสอนให้ใช้วิธีผสมผสานความรู้กับการปฏิบัติจริงโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและกระบวนการกลุ่ม
- (6) ส่งเสริมให้ท้องถิ่นจัดทำรายวิชาที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดเห็นสร้างสรรค์งาน
- (7) ในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรม
- (8) ในการเสริมสร้างค่านิยมที่ระบุไว้ในจุดหมาย ต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน เช่น ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีวินัย รับผิดชอบ ฯลฯ ควบคู่ไปด้วย
- (9) ในการจัดการเรียนการสอน ให้คำนึงถึงความต่อเนื่องกับหลักสูตรประถมศึกษาด้วย

2.4.4 ประเภทและขอบข่ายของกิจกรรม

การจัดประเภทของกิจกรรมนักเรียนในคู่มือการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) มีดังนี้

- (1) กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เพื่อเสริมประสบการณ์เกี่ยวกับอาชีพอิสระที่มีอยู่ในท้องถิ่น ผู้เรียนจะได้รู้ขั้นตอนกระบวนการประกอบอาชีพ จากการศึกษาและจากประสบการณ์ตรง
- (2) กิจกรรมส่งเสริมการเกษตร เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเกษตรสามารถนำเทคนิควิธีมาให้เหมาะสมกับเกษตรกรรมเมืองไทย
- (3) กิจกรรมส่งเสริมการสหกรณ์ เพื่อส่งเสริมการนำระบบสหกรณ์ไป ใช้ให้เกิดประโยชน์เต็มที่ทั้งตนเองและสังคม

- (4) กิจกรรมส่งเสริมอุตสาหกรรม มุ่งเสริมความรู้ประสบการณ์ด้านอุตสาหกรรม
- (5) กิจกรรมส่งเสริมศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม
- (6) กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย เป็นการส่งเสริมให้มีค่านิยมของไทย ฯ
- (7) กิจกรรมการใช้ห้องสมุด ต้องการให้นักเรียนใช้ห้องสมุดให้ถูกต้องตามหลักสากล
ให้มีนิสัยรักการอ่าน และการค้นคว้าเพิ่มเติม
- (8) กิจกรรมส่งเสริมวิชาการ มุ่งเสริมความรู้ความเข้าใจวิชาต่าง ๆ เน้นการปฏิบัติ เพื่อให้
ผู้เรียนรู้อย่างแท้จริงไม่ใช่ว่าการสอนเนื้อหาเพิ่มเติม
- (9) กิจกรรมกีฬา ส่งเสริมให้มีความสามัคคีรักการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ
- (10) กิจกรรมนันทนาการ ส่งเสริมการใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ตามความถนัดและ ความสนใจ
เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน
- (11) กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้รู้จักหวงแหน และช่วยกันรักษามรดกของชาติสืบไป
- (12) กิจกรรมทัศนศึกษา มุ่งส่งเสริมการศึกษานอกสถานที่ ได้มีโอกาสสัมผัสธรรมชาติ
โบราณสถาน รวมทั้งแหล่งวิทยาการต่าง ๆ
- (13) กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์และรักษาดินแดน มุ่งอบรม
บ่มนิสัยให้เป็นพลเมืองดีและบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์

นอกจากกิจกรรมข้างต้นแล้ว ผู้เรียนสามารถเสนอกิจกรรมอื่น ๆ ได้หลากหลายตาม
ความสนใจและความถนัด

2.4.5. แนวคิดในการจัดกิจกรรมนักเรียน

จรรยา เกษโพณฑทอง (2527) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า นักเรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรม ตามความ
สนใจและความถนัดของตนเอง ควรจัดในลักษณะให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีครูคอยให้คำปรึกษา
แนะนำ มีระเบียบข้อบังคับเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการได้อย่างถูกต้อง ให้มีความสุขเพลิดเพลิน
และเกิดประโยชน์ต่อนักเรียน

กาญจนา ศรีภาพสินธ์ (2531) เสนอแนวคิดเพิ่มเติมว่าต้องกำหนดทิศทางในการปฏิบัติ
ให้ชัดเจน กำหนดบทบาท หน้าที่ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรจะประชาสัมพันธ์ โครงการทั้งหมด
ให้ทุกฝ่ายรับทราบ ครูที่ปรึกษาต้องมีความรู้ความสามารถและสนใจเข้าร่วมเป็นที่ปรึกษา มีสายบริหาร

ให้ทุกฝ่ายรับทราบ ครูที่ปรึกษาต้องมีความรู้ความสามารถและสนใจเข้าร่วมเป็นที่ปรึกษา มีสายบริหาร
 คณะกรรมการที่ปรึกษาซึ่งประกอบด้วยครูและนักเรียน การจัดกิจกรรม ต้องเน้นการฝึกทักษะ
 ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความสามารถของตน และบรรยากาศจะต้องเป็นกันเอง ต่างจาก
 การสอนในชั้นเรียน

ศึกษานิเทศก์เขตการศึกษา 4 ได้เสนอแนวการจัดกิจกรรมไว้ 2 ประเภท คือ

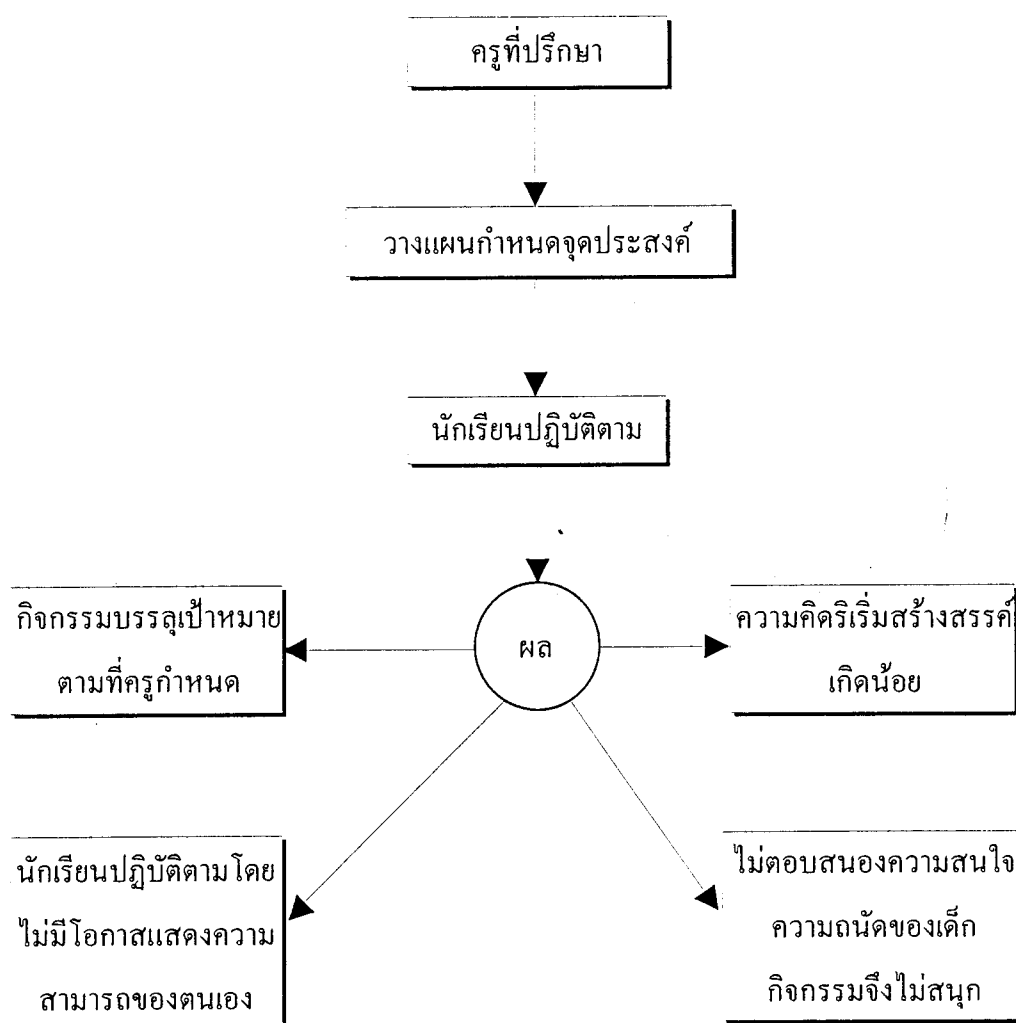
(1) กิจกรรมตามความสนใจ เป็นการรวมนักเรียนที่มีความสนใจคล้ายกันเข้าด้วยกัน แล้วจัด
 กิจกรรมตามความสนใจนั้น ๆ อาจจะเป็นด้านวิชาการหรือไม่ใช่วิชาการก็ได้

(2) กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยแบ่งนักเรียนคละกัน มีจุดประสงค์เพื่อดึงนักเรียนจากห้องเรียน
 ให้รู้จักสมาคมกับนักเรียน คนอื่นด้วยการร่วมกันรับผิดชอบทำงาน เพื่อชื่อเสียงและประโยชน์
 ของส่วนรวม เป็นการฝึกการอยู่ร่วมกันในสังคม

กิจกรรมประเภทแรก จัดได้ยากกว่า แต่ถ้าจัดได้ จะเป็นประโยชน์มาก เพราะเด็กได้สำรวจ
 ความสนใจ ความถนัด เป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกอาชีพต่อไปในอนาคต โรงเรียนที่จัดแบบนี้ได้
 ต้องมีครูที่มีความรู้ความสนใจอย่างแท้จริง จึงจะทำให้สนุกสนาน

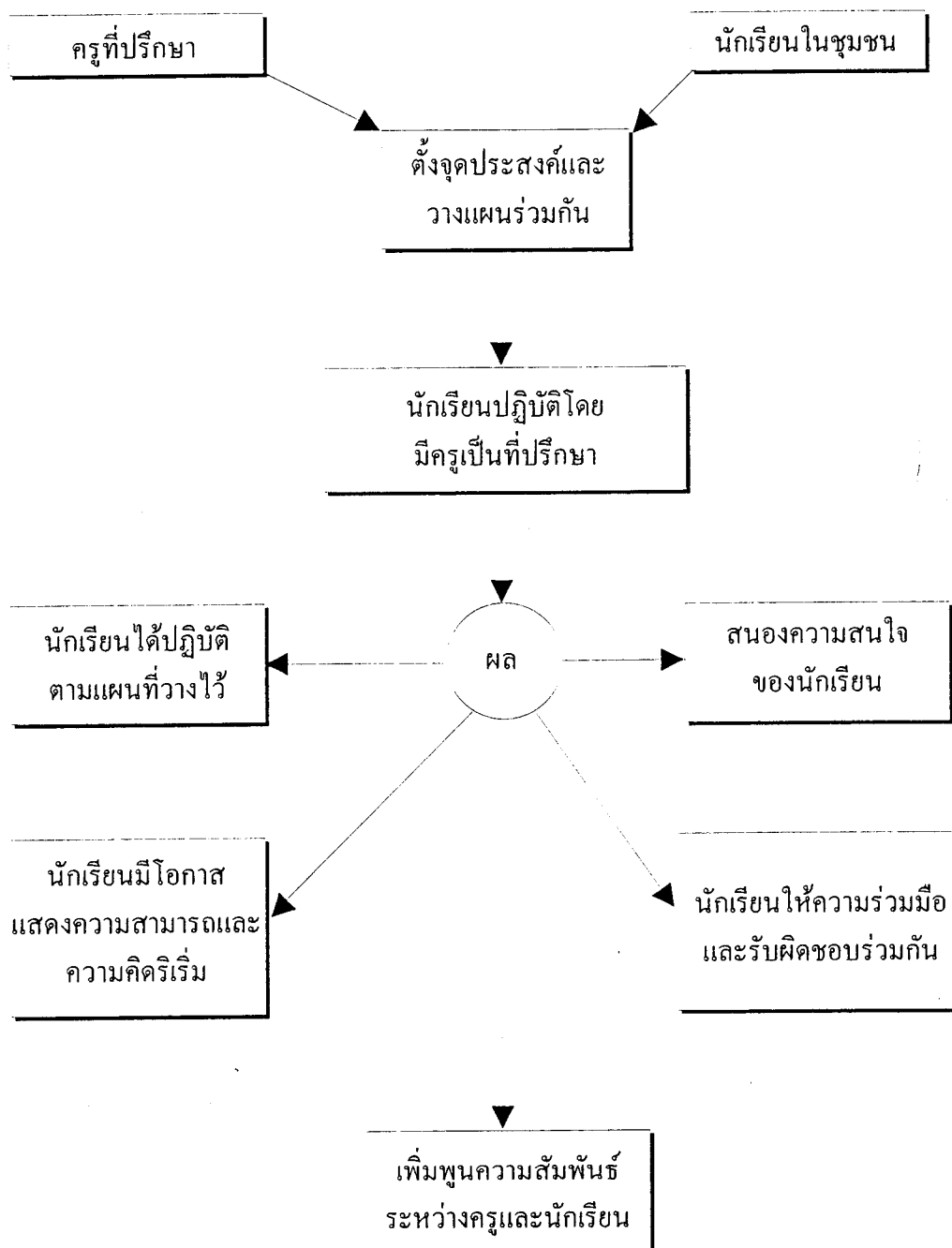
ก่อนที่โรงเรียนจะตัดสินใจเปิดชุมนุมควรออกแบบสอบถามความสนใจจากนักเรียน
 และชุมนุมที่จัดขึ้นต้องระบุว่าขึ้นอยู่กับกิจกรรมประเภทใด

กระทรวงศึกษาธิการ (2528) เสนอแนวคิดกิจกรรมนักเรียนไว้ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะที่ (1)
 ครูเป็นศูนย์กลาง และ (2) นักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเสนอไว้ดังรายละเอียด ตามแผนภูมิที่ 1 และ
 2 ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงการจัดกิจกรรมลักษณะที่มีครูเป็นศูนย์กลางของกระทรวงศึกษาธิการ

ที่มา : พิกุล รัตนประเสริฐศรี, 2537

แผนภูมิที่ 2 แสดงการจัดกิจกรรมลักษณะนักเรียนเป็นศูนย์กลางของกระทรวงศึกษาธิการ

ที่มา : คณินิจ เพชรสุข, 2533

2.4.6 ลักษณะการจัดกลุ่มนักเรียนในกิจกรรมแต่ละประเภท

กระทรวงศึกษาธิการ (2528) ได้ให้แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับสมาชิกและลักษณะ การจัดกลุ่มนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมว่าควรประกอบด้วยสมาชิกหลาย ๆ ระดับชั้น ดังนั้น ควรจัดกิจกรรมในลักษณะแนวตั้ง โดยให้นักเรียนทุกระดับชั้นเข้าร่วมกิจกรรมพร้อมกัน แต่โรงเรียนใดยังไม่พร้อมด้านอาคารสถานที่และบุคลากร อาจแยกจัดระหว่างระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละโรงเรียนเป็นสำคัญ และได้เปรียบเทียบกิจกรรมแนวตั้งและแนวนอนดังนี้

การจัดกิจกรรมแนวตั้ง	การจัดกิจกรรมแนวนอน
1. มีโอกาสพัฒนาภาวะผู้นำและผู้ตามได้มาก เพราะมีสมาชิกหลายระดับ 2. การดำเนินงานภายในของกิจกรรมมีความพร้อมมากกว่า เพราะมีนักเรียนรุ่นที่ทำงานนำรุ่นน้อง 3. กิจกรรมจะมีความต่อเนื่องทุกปี เพราะสมาชิกรุ่นน้องจะดำเนินการแทนสมาชิก รุ่นพี่ 4. การกำหนดเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ต้องกำหนดเวลาให้ตรงกัน ทุกระดับชั้นอาจมีปัญหาเรื่องสถานที่ไม่เพียงพอ 5. การประเมินผลอาจมีความยุ่งยาก เพราะต้องติดตามการทำงานของนักเรียนในที่ ต่าง ๆ กัน	1. มีโอกาสพัฒนาภาวะผู้นำและผู้ตามได้น้อยเพราะว่าส่วนใหญ่อยู่ระดับเดียวกัน 2. การดำเนินงานภายในของกิจกรรมจะมีผลดีเฉพาะเด็กนักเรียนที่อยู่ในระดับชั้นสูง ๆ ส่วนเด็กที่อยู่ชั้นเล็ก ๆ จะพึ่งตนเองได้น้อย 3. กิจกรรมจะชะงัก ต้องตั้งต้นใหม่ทุกภาคเรียน หรือทุกปีการศึกษา เพราะเปลี่ยนสมาชิก 4. การกำหนดเวลาเข้าร่วมกิจกรรม อาจไม่ต้องตรงกันทุกระดับชั้น ดังนั้น จึงหลีกเลี่ยงการใช้สถานที่ซ้ำซ้อน 5. การประเมินผลในเรื่องการสำรวจเวลาการเข้าร่วมกิจกรรมมีความสะดวกเพราะว่า เด็กเข้าร่วมกิจกรรมในห้องเรียน

จากการศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรจะเห็นว่า กิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งของการให้การศึกษาเพื่อช่วยให้นักเรียนได้แสดงความถนัดตามธรรมชาติ และฝึกทักษะต่าง ๆ จะสังเกตได้ว่าจุดประสงค์หลักในการจัดกิจกรรม มุ่งพัฒนาลักษณะนิสัย และบุคลิกภาพอันดีงามให้เกิดขึ้นในตัวของนักเรียนเอง ไม่ใช่การวัดความรู้ ไม่ใช่การสอนเนื้อหาวิชา แต่เป็นการปลูกฝังนิสัยอันพึงประสงค์ ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติท่ามกลางบรรยากาศแห่งประชาธิปไตยอันแท้จริง โดยมีครูที่ปรึกษาคอยแนะนำสนับสนุน

2.5 การบริหารกิจกรรมนักเรียน

การบริหารกิจกรรมนักเรียน ใช้หลักการเช่นเดียวกับการบริหารโดยทั่วไปคือ (อ้างถึงใน คณิงนิจ เพชรสุข, 2533)

(1) การวางแผน (Planning) คิดหรือกำหนดทางเลือกในการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ล่วงหน้า ก่อนการปฏิบัติจริง เพื่อให้การดำเนินงานมีระบบเป็นขั้นตอน ให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ประหยัดและได้ประโยชน์สูงสุด อาจจะวางแผนระยะยาว แผนรายปี แผนระยะสั้น และแผนปฏิบัติการเร่งด่วนให้ทันต่อเหตุการณ์ที่ต้องรีบแก้ไข

(2) การจัดองค์การ (Organizing) คือ การวางระเบียบงาน การจัดกิจกรรมในโรงเรียนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบุคลากรที่มีอยู่ จัดโครงสร้างสายงานบังคับบัญชา และมอบหมายอำนาจหน้าที่

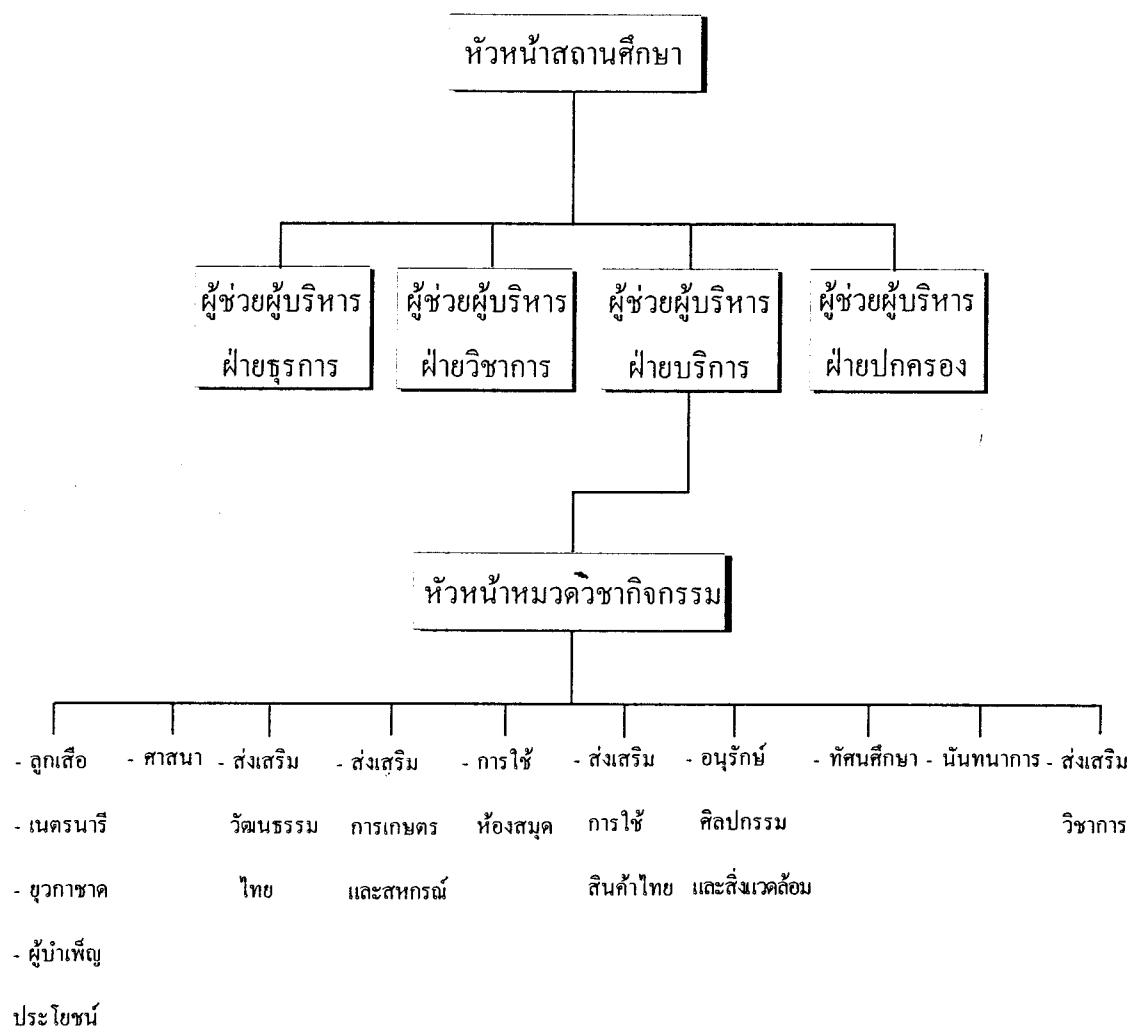
(3) การอำนวยการ (Directing) คือ การควบคุม บังคับบัญชา ให้มีการปฏิบัติงานตามแผน ให้คำแนะนำ การจูงใจ การติดต่อสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์

(4) การควบคุมงาน (Controlling) คือ การติดตามประเมินผลเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผน การประเมินผลจะทำให้ทราบปัญหาว่าจะปรับปรุงตรงจุดไหน

(5) การจัดงบประมาณ (Budgeting) จัดทำแผนการใช้จ่ายเงิน การทำบัญชีและการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินโดยรอบคอบและรัดกุม

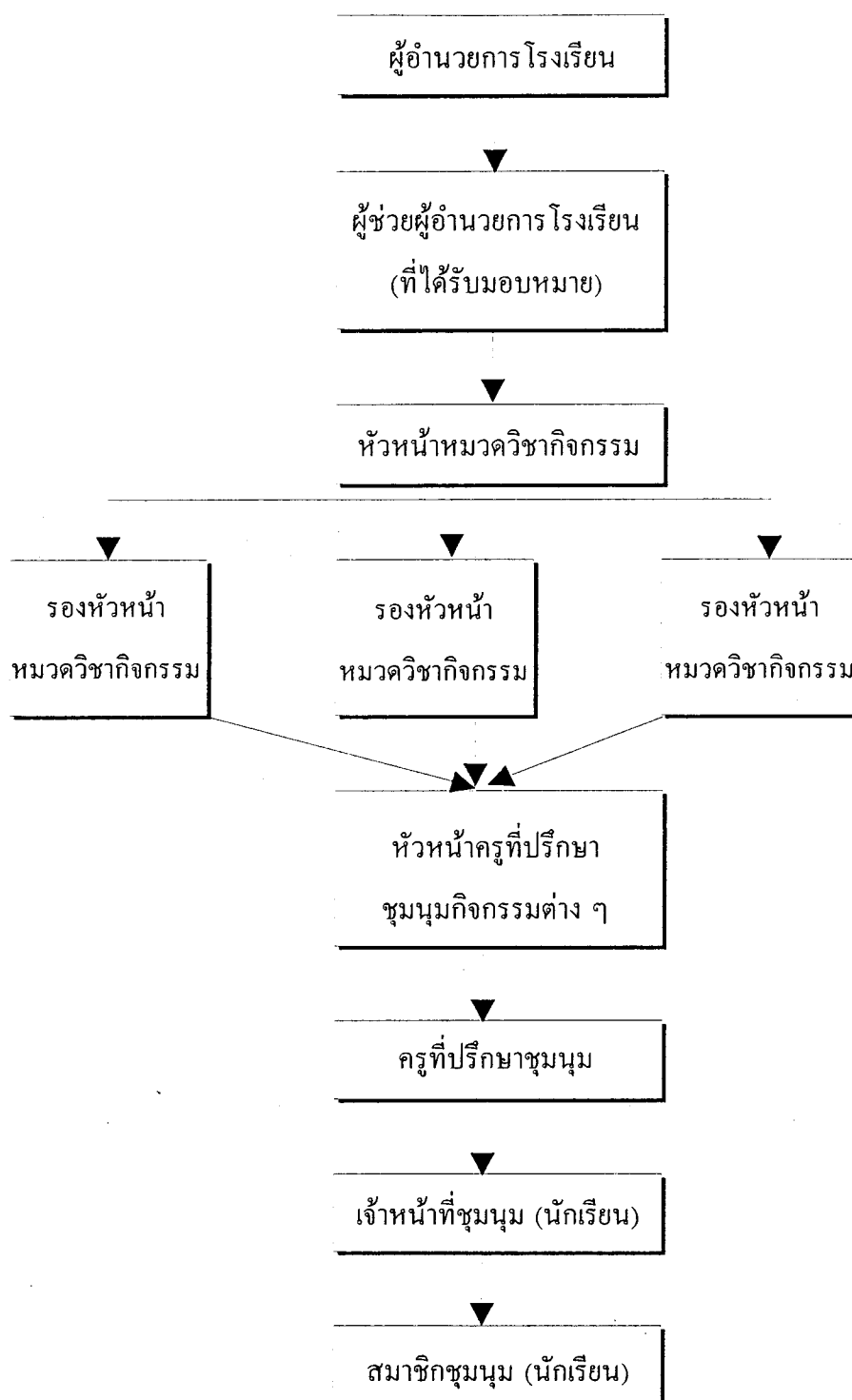
2.5.1 สายการบริหารกิจกรรมนักเรียน

งานกิจกรรมนักเรียนควรขึ้นตรงต่อฝ่ายบริหาร โดยพิจารณาตามลักษณะและปริมาณของแต่ละฝ่าย กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอสายงานกิจกรรมนักเรียน ไว้ในหนังสือคู่มือ การจัดกิจกรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางให้โรงเรียนนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพโรงเรียนดังแผนภูมิที่ 3 และแผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 3 สายการบริหารกิจกรรมนักเรียนของโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ

ที่มา : นิรันดร์ จุลทรัพย์, 2534

แผนภูมิที่ 4 การบริหารกิจกรรมนักเรียนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6

ที่มา : พิกุล รัตนประเสริฐศรี, 2537

กระทรวงศึกษาธิการ (2533) ได้กำหนดหน้าที่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ในคู่มือ การจัดกิจกรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาดังต่อไปนี้

2.5.2 บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนักเรียน

การที่จะทำงานให้ลุล่วงตามวัตถุประสงค์ บุคคลทุกฝ่ายจำเป็นต้องรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด จึงจะทำให้การทำงานดำเนินไปด้วยดีมีประสิทธิภาพ

บทบาทหน้าที่ของฝ่ายบริหาร

- (1) กำหนดนโยบายของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมให้แน่ชัด
- (2) กำหนดระเบียบการจัดกิจกรรมนักเรียน
- (3) วางแผนงานกิจกรรมนักเรียน โดยรวบรวมข้อมูลและศึกษาสภาพความพร้อมของโรงเรียนด้านบุคลากรสถานที่ อุปกรณ์ งบประมาณ
- (4) ตัดสินใจเลือกเปิดกลุ่มกิจกรรมตามความพร้อม
- (5) รายงานการจัดกิจกรรมนักเรียนประเภทต่าง ๆ และการจัดชุมนุมต่าง ๆ แต่ละภาคเรียน ให้เจ้าสังกัดทราบ
- (6) สั่งยกเลิก หรือระงับกิจกรรม หรือชุมนุมต่าง ๆ ที่เห็นว่าจะก่อให้เกิดปัญหาหรือไม่เหมาะสม หรือมีการกระทำที่อาจนำมาซึ่งภัยอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ
- (7) จัดระบบงาน หรือรูปองค์การของสายการบริหารกิจกรรมนักเรียน
- (8) กำหนดขอบข่ายหน้าที่ ความรับผิดชอบ ของหัวหน้าหมวดกิจกรรม และครู อาจารย์ กิจกรรมให้ชัดเจน
- (9) รวบรวมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของทุกฝ่าย เพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรม และนำไปสู่การปรับปรุงงานต่อไป

บทบาทหน้าที่ของหัวหน้าหมวดวิชากิจกรรม

- (1) ช่วยหัวหน้าสถานศึกษาในการจัดทำแผนงานและโครงการกิจกรรม
- (2) ร่วมกับครูอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะเลือกเรียนกิจกรรมนั้น ๆ
- (3) ควบคุมดูแล เพื่อให้การดำเนินการกิจกรรมนักเรียน เป็นไปตามเป้าหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ
- (4) จัดทำโครงการงบประมาณรายจ่ายให้หมวดวิชากิจกรรม

(5) วิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินการจัดกิจกรรม เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขปัญหานั้น ๆ

(6) เป็นที่ปรึกษาของครูกิจกรรมในการดำเนินการจัดกิจกรรม

(7) นิเทศการปฏิบัติงาน การใช้วัสดุอุปกรณ์ของครูอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม

(8) จัดหาอุปกรณ์สำหรับใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม

(9) ติดต่อประสานงานด้านกิจกรรม กับข้าราชการครูอาจารย์ ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา

(10) เสนอความเห็นต่อหัวหน้าสถานศึกษาในกรณีที่เห็นควรยกเลิกกิจกรรม

(11) ประเมินผลงาน การจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม เสนอต่อหัวหน้าสถานศึกษาทุกปลายภาคเรียน สำหรับคุณสมบัติของครูอาจารย์ที่จะมารับหน้าที่เป็นหัวหน้าหมวดกิจกรรมในโรงเรียนระดับมัธยม กรมสามัญศึกษาได้กำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกไว้ว่าจะต้องคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้ด้านวิชาการ 1 ขึ้นไป มีประสบการณ์ได้รับการอบรมวิชากิจกรรมประเภทใดประเภทหนึ่งมาแล้ว มีมนุษยสัมพันธ์ดี โดยทางกรมสามัญศึกษาจะจัดสรรอัตราตำแหน่งฝ่ายสนับสนุนการเรียนการสอนให้เพื่อให้หัวหน้าหมวดกิจกรรมได้ทำหน้าที่บริหาร และประสานงานกิจกรรมได้เต็มที่ โดยไม่ต้องมีภาระการสอนในหมวดวิชาอื่น พิกุล รัตนประเสริฐศรี (2537) ได้สรุปว่า แต่ในหลายโรงเรียนยังมีบุคลากรจำกัดขาดความพร้อม ทั้งด้านความรู้ ประสบการณ์ และเวลา จึงได้ผู้ที่ทำหน้าที่หัวหน้าหมวดกิจกรรมโดยภาวะจำยอม ทำให้ผู้รับตำแหน่งมีความวิตกกังวล และไม่ได้ได้รับความเชื่อถือจากครูอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรมเท่าที่ควร จึงทำให้การจัดกิจกรรมของโรงเรียนประเภทหลังย่อมไม่คล่องตัว และไม่สามารถจัดได้ทั่วถึงทุกประเภทตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษากิจกรรม

(1) รับผิดชอบการดำเนินการจัดกิจกรรม

(2) ทำระเบียบข้อบังคับของแต่ละกิจกรรม

(3) ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมายของแต่ละกิจกรรม

(4) ดำเนินการรับสมัครสมาชิก

(5) จัดประชุมปฐมฤกษ์แก่สมาชิก

(6) ร่วมกับคณะกรรมการดำเนินการ (นักเรียน) จัดทำแผนปฏิบัติงาน

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

(7) จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน ประสานงานกับครู-อาจารย์ในโรงเรียน

(8) ประเมินผลทุกสิ้นภาคเรียน และรายงานการประเมินต่อหัวหน้า

บทบาทหน้าที่ของนักเรียน

(1) ดำเนินการเลือกตั้งกรรมการดำเนินงาน ภายใต้คำแนะนำของครูที่ปรึกษา

(2) ประชุมวางแผนและกำหนดโครงการที่จะทำในแต่ละภาคเรียน

(3) ประสานงานกับครูที่ปรึกษากิจกรรมหัวหน้าหมวดกิจกรรม

(4) จัดให้มีการแสดงผลงานของกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่

(5) ประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมให้ครูที่ปรึกษาทราบ เพื่อปรับปรุงพัฒนา

2.5.3 ปัญหาการบริหารกิจกรรมนักเรียน

ปัญหาการบริหารกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษา เป็นปัญหาที่กระทบกระเทือนต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถ ความถนัดและความสนใจ ตลอดจนทักษะของนักเรียนตามความแตกต่างของแต่ละบุคคล หากสถานศึกษาใดสามารถจัดกิจกรรมนักเรียนโดยมีปัญหาน้อยที่สุดก็หมายความว่า สถานศึกษานั้นมีโอกาสประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา ตามเป้าประสงค์ของแผนการศึกษาชาติได้ ปัญหาการบริหารกิจกรรมนักเรียนที่มักเกิดขึ้นในโรงเรียนหรือสถานศึกษาต่าง ๆ มีดังนี้ (นิรันดร์ จุลทรัพย์ ,2534)

(1) โรงเรียนไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์และรูปแบบของการจัดกิจกรรมนักเรียน อย่างแท้จริง โดยจัดขึ้นตามที่เห็นโรงเรียนอื่น ๆ จัด

(2) ผู้บริหารขาดความเชื่อในความสามารถของนักเรียน เกี่ยวกับการวางแผนการตัดสินใจและความรับผิดชอบ

(3) ผู้บริหารไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถของนักเรียนอย่างทั่วถึง

(4) ปัญหาด้านการวางแผน ขาดการวางแผนร่วมกันระหว่างครูอาจารย์กับนักเรียน ทำให้เกิดความสูญเปล่าและล้มเหลว เพราะไม่เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน

(5) ครู อาจารย์ ที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษากลุ่มกิจกรรม ขาดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ จึงใช้วิธีลงมือทดลองดู นอกจากนี้อาจจะมุ่งชื่อเสียง เงินเดือน หรือเพื่อการค้ามากกว่า ที่จะมุ่งเพื่อความเจริญงอกงามของนักเรียน

(6) องค์การหรือหน่วยงานภายนอกเข้ามามีอิทธิพลต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน เพื่อมุ่งหวัง ประโยชน์ต่อองค์การหรือหน่วยงานของตนเองมากเกินไป

(7) ปัญหาด้านงบประมาณที่จะมาสนับสนุนการจัดกิจกรรมนักเรียน ทำให้ขาดความคล่องตัว และเกิดอุปสรรคตามมาหลายประการ

(8) การขาดอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะช่วยเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน

(9) เวลาไม่เพียงพอที่จะจัดกิจกรรมแต่ละครั้งให้สมบูรณ์

(10) สถานที่สำหรับจัดกิจกรรมไม่เหมาะสมกับกิจกรรมแต่ละประเภทที่จัดให้มีขึ้น

(11) ขาดการประเมินผล ทำให้ไม่ทราบถึงผลดีหรือข้อบกพร่องของกิจกรรมที่จัดขึ้น ในการจัดครั้งต่อไปขาดข้อมูลที่จะนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข

2.6 ระบบการติดตาม ควบคุมกำกับงานและการประเมินผล

ในการจัดระบบการติดตาม ควบคุม กำกับงานและการประเมินผล มีคำซึ่งมีความหมายเฉพาะตัวที่แยกจากกันได้เด่นชัด แต่ในการดำเนินงาน หรือจัดกิจกรรมการบริหารแล้วมีความสัมพันธ์กันค่อนข้างใกล้ชิดกัน จนทำให้เกิดความสับสนได้โดยง่ายอยู่เสมอสองคำนี้คือคำว่า การติดตาม ควบคุม กำกับงาน (Monitoring) และคำว่า การประเมินผล (Evaluation)

2.6.1 ความหมายของการติดตาม ควบคุมกำกับงาน

การติดตาม ควบคุมกำกับงาน หมายถึง การดูแล การตรวจสอบ การเฝ้าระวังการกระตุ้น การเร่งรัด การแนะนำเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีรากศัพท์มาจากคำว่า “Monitoring” (กรมสามัญศึกษา, 2536)

การติดตาม ควบคุม กำกับงานมีลักษณะกิจกรรมที่สำคัญดังนี้

(1) เป็นการตรวจเช็คตามจุดปฏิบัติงานเพื่อดูว่า การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนหรือไม่มีปัญหา อุปสรรคอย่างไร

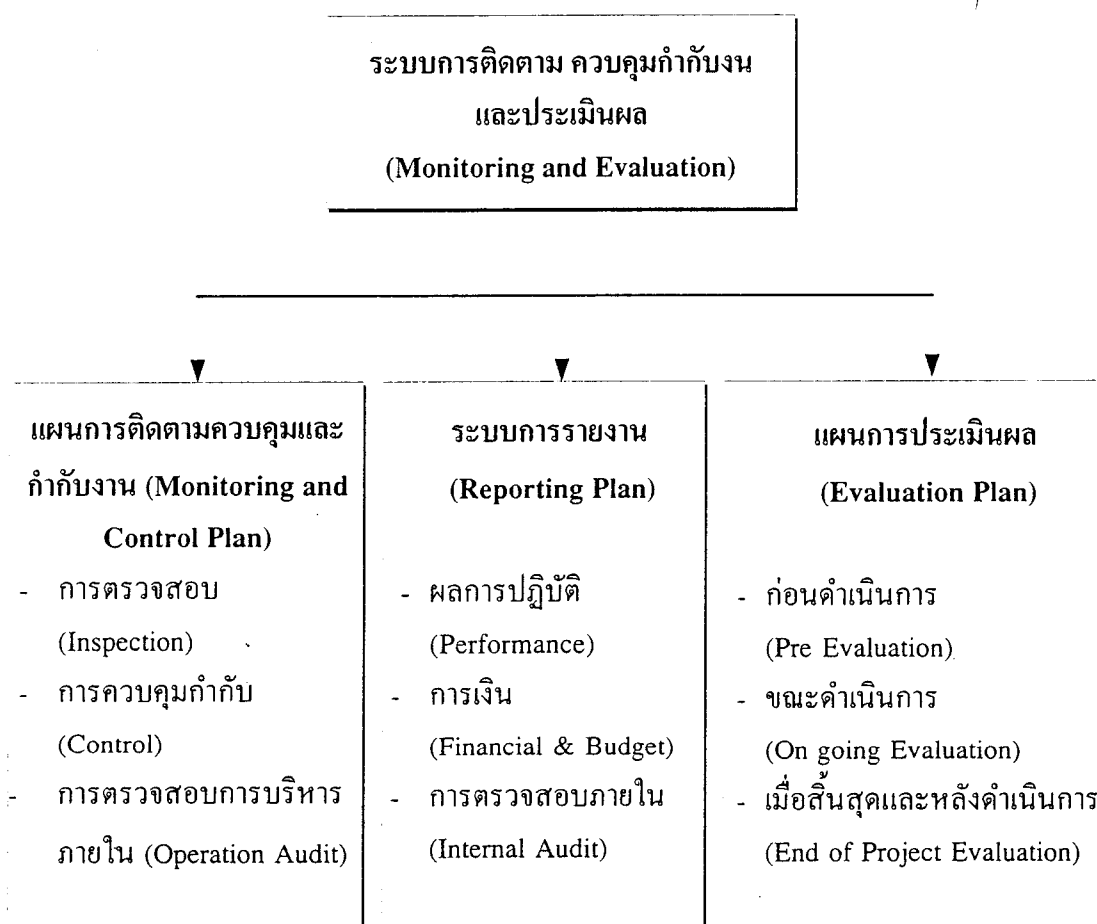
(2) เป็นกิจกรรมที่ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องในระหว่างการดำเนินงาน ตามแผนหรือโครงการ

(3) เป็นกิจกรรมที่เน้น “การเก็บรวบรวมข้อมูล” ในด้านปัจจัยกิจกรรมและผลผลิตของงานโครงการ

2.6.2 ความหมายของการประเมินผล

การประเมินผล หมายถึง กระบวนการ ของการกำหนดขอบเขตของการตัดสินใจ การเลือกข้อมูลที่เหมาะสม วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนการเขียนรายงาน สรุปข้อมูล เพื่อให้ผู้มีอำนาจในการตัดสินใจได้ใช้เป็นแนวทางในการเลือกทางปฏิบัติ

ระบบการติดตาม ควบคุมกำกับงานและประเมินผลมีความสัมพันธ์กัน ดังแสดงในแผนภูมิที่ 5

แผนภูมิที่ 5 ระบบการติดตามควบคุมกำกับงานและประเมินผล

ที่มา : สติชัย ศรีแก้ว, 2531

การประเมินผล และการติดตามผล เป็นเครื่องมือที่จำเป็นและสำคัญอย่างหนึ่งในการดำเนินกิจการ หรือการบริหารงานทุกชนิด แต่ก็ต้องพึงระลึกเสมอว่า คุณลักษณะและความคิดเห็นของผู้ประเมินและผู้รับการประเมินมีอิทธิพลต่อกระบวนการประเมินผลอย่างมาก (Ralph H. Kilmann, and Richard P. Herden, 1976)

2.6.3 การประเมินผลกิจกรรมนักเรียน

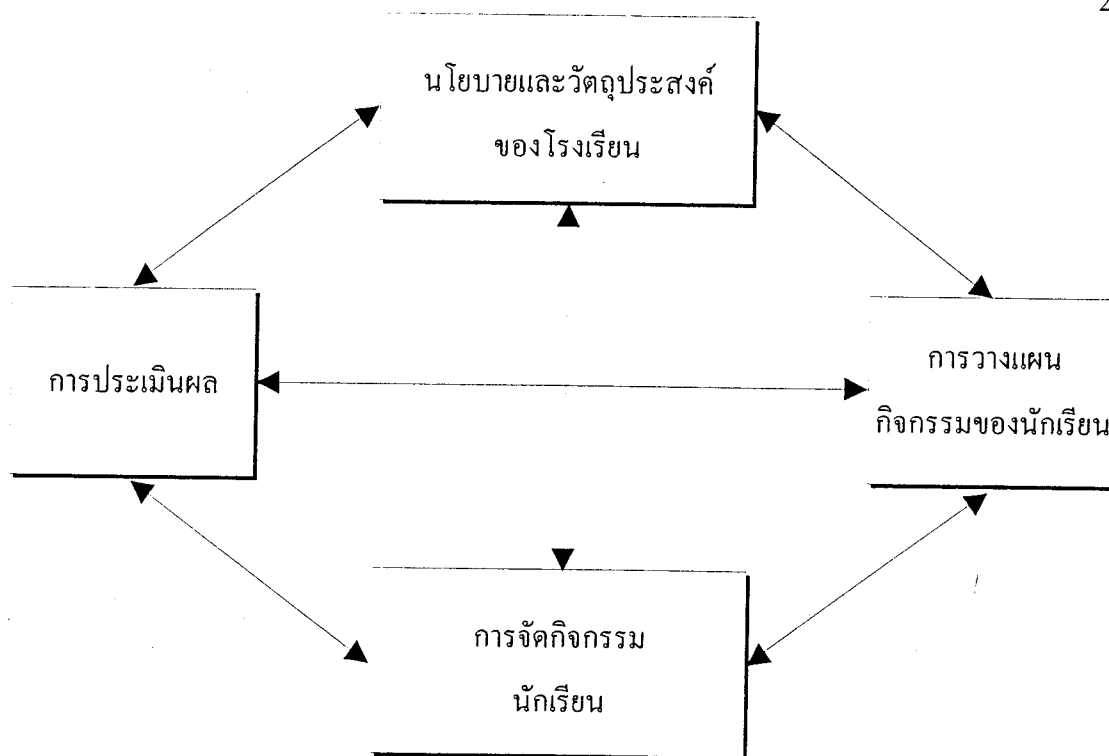
การเข้าร่วมกิจกรรมถือเป็นหัวใจสำคัญของการประเมินผลของนักเรียน เพราะนักเรียนที่จะผ่านกิจกรรมจะต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมถึงร้อยละ 80 ของเวลาที่จัดกิจกรรมในแต่ละภาคเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2520) นอกจากนี้ต้องการประเมินผลงานกิจกรรมเพื่อตรวจสอบว่า การทำงานได้ผลตามจุดประสงค์ หรือและรวบรวมข้อมูล สำหรับวิเคราะห์งานว่ามีปัญหาหรือข้อบกพร่องตรงส่วนใดบ้าง เพื่อจะได้แก้ไขปรับปรุงงานที่ปฏิบัติอยู่ตลอดเวลา และหาทางป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาขึ้นอีกในอนาคต ในการประเมินผลงานกิจกรรมก็ประเมินทั้งก่อนการดำเนินงานระหว่างการดำเนินงาน และหลังการดำเนินงานสิ้นสุดลงแล้ว

องค์ประกอบในการประเมิน

เอกชัย กี่สุขพันธุ์ (2528) ให้ความเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลกิจกรรมนักเรียนไว้ว่า “การประเมินผลกิจกรรมนักเรียนแต่ละประเภท ย่อมมีความแตกต่างกันไป ขึ้นกับวัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมนั้น ๆ” และกล่าวถึงองค์ประกอบในการประเมินไว้ดังนี้ว่าการประเมินผล อาจประเมินองค์ประกอบได้ 4 ด้าน ดังนี้

- (1) นโยบายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียน
- (2) การวางแผนการจัดกิจกรรมของนักเรียน
- (3) การจัดกิจกรรมของนักเรียน
- (4) การประเมินผลการจัดกิจกรรมของนักเรียนแต่ละประเภท

การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับนโยบายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียนที่มีต่อการจัดกิจกรรมของนักเรียน เพราะนโยบายจะเป็นตัวกำหนดทิศทางของกิจกรรมนักเรียน ดังแผนภูมิที่ 6 ดังนี้

แผนภูมิที่ 6 องค์ประกอบในการประเมิน
ที่มา : เอกชัย กี่สุขพันธ์, 2528

2.6.4 เทคนิควิธีการประเมิน

ชวาล แพรัตกุล (อ้างถึงในนิรันดร์ จุลทรัพย์, 2534) เสนอเทคนิควิธีการวัดผลไว้ 10 วิธีดังนี้

- (1) การทดสอบ
- (2) การจัดอันดับคุณภาพ
- (3) แบบสอบถามและแบบสำรวจต่าง ๆ
- (4) การสังเกต
- (5) การสัมภาษณ์
- (6) การบันทึกย่อยและระเบียบสะสม
- (7) สังคมมิติ
- (8) การให้ปฏิบัติและการนำไปใช้
- (9) การศึกษารายบุคคล
- (10) การให้สร้างจินตนาการ

การประเมินมี 2 ลักษณะคือ

- (1) ประเมินผลเพื่อพิจารณาการเข้าร่วมกิจกรรม การประเมินนักเรียนจะได้รับผลเป็น “ผ” คือ ผ่าน และ “มผ” คือ ไม่ผ่าน
- (2) การประเมินผลตามคู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อได้รับชั้นยศ และเครื่องหมายแสดงความสามารถ ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องแจ้งเงื่อนไขการผ่านกิจกรรมทั้ง 2 ข้อให้นักเรียนได้ทราบและแจ้งจุดประสงค์สำคัญที่นักเรียนจะต้องผ่านให้ได้ทราบ

ผู้มีส่วนร่วมในการประเมิน

- (1) นักเรียน ประเมินผลตนเองและประเมินเพื่อนร่วมงานตามจุดประสงค์
 - (2) ครูที่ปรึกษา ประเมินผลการทำงานของตนเองและเด็กนักเรียน
 - (3) ครูผู้ร่วมงาน ประเมินเพื่อปรับปรุงและรักษาคุณภาพการจัดกิจกรรม
 - (4) ผู้บริหาร ประเมินเพื่อควบคุมการจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพโดยการประเมินตนเอง
- ในด้านบริหาร

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินได้แก่ แบบประเมินและการสังเกตพฤติกรรม

จากการรายงานผลการปฏิบัติงานตามนโยบาย ทิศทาง และจุดเน้นของสถานศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ปีการศึกษา 2537 พบว่า ในการติดตามผลการพัฒนา ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ของโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษาที่ได้รับรายงาน สศ.กทม. /สศจ. จำนวน 57 จังหวัด พบปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนางาน คือ

- (1) ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญพิเศษ
- (2) บุคลากรไม่มีความเชื่อมั่นในการสอน
- (3) บุคลากรไม่ผ่านการฝึกอบรมจึงต้องจัดให้มีการฝึกอบรม
- (4) สถานที่คับแคบไม่สะดวกในการฝึกภาคปฏิบัติและกิจกรรมต่าง ๆ
- (5) ขาดอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก
- (6) ขาดงบประมาณ
- (7) ครู-อาจารย์ ไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมเท่าที่ควร

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ รายงานผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2536 ดังนี้

(1) กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการได้ตามที่หลักสูตรกำหนด

(2) กิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมแก้ปัญหาหรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ โรงเรียนได้ดำเนินการดังนี้

- 1) ใช้เป็นคาบสอนเสริมในวิชาที่สอนไม่ทัน
- 2) ให้ครูที่ทำหน้าที่แนะแนว เข้าพบนักเรียนเพื่อให้คำปรึกษา
- 3) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 4) เสริมสร้างค่านิยมตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เช่น ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ฯลฯ

โดยการให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ

(3) กิจกรรมอิสระของผู้เรียน โรงเรียนดำเนินการในลักษณะที่แตกต่างกัน ได้แก่

- 1) ใช้สอนเสริมในวิชาที่สอนไม่ทัน
- 2) ให้นักเรียนเป็นผู้วางแผนในการทำกิจกรรมเอง แล้วเสนอครูผู้สอนเพื่อรับรู้และทำความเข้าใจร่วมกันในรายละเอียดการดำเนินงาน และกิจกรรมที่นักเรียนส่วนใหญ่ทำ ได้แก่ การเล่นเกม ศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด ทำรายงานและมีนักเรียนบางคนใช้คาบกิจกรรมนี้พักผ่อน ส่วนการรายงานผลการทำกิจกรรม ผู้เรียนจะบันทึกลงในสมุด แล้วให้ครูผู้สอนรับรอง ซึ่งครูผู้สอนนี้ บางโรงเรียนไม่ได้กำหนดว่าจะต้องเป็นครูที่ควบคุมในคาบอิสระ แต่จะเป็นใครก็ได้ ที่เห็นการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนจะเป็นผู้รับรองให้
- 3) ครูผู้สอนเป็นคนกำหนดกิจกรรมไว้หลาย ๆ กิจกรรม แล้วให้นักเรียนเลือกทำ

การติดตามผล

จุดหมายสำคัญของการติดตามผล คือ เพื่อเป็นการติดตามดูแล และช่วยเหลือสนับสนุน ให้งานเป็นไปตามแผนหรือโครงการที่กำหนดไว้ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหายุ่งยากต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น ในช่วงของการปฏิบัติงาน ขณะเดียวกันเป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมิน เพื่อปรับปรุงงาน ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งวิธีการติดตามอาจกระทำโดยการรวบรวมเอกสาร สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง ใช้แบบสำรวจ หรือแบบติดตามที่สร้างขึ้นใช้แบบทดสอบ การออกคำสั่ง การออกหนังสือเวียน เป็นต้น (กรมสามัญศึกษา หน่วยงานพิเศษ, 2532)

2.7 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กณภาพร คมสัน (2534) วิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมบังคับ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่าในการดำเนินการจัดแต่ละกิจกรรมบังคับอาจารย์ที่ปรึกษาดำเนินตามเนื้อหา กิจกรรมในกลุ่มมือการจัดกิจกรรมนักเรียนโดยปรับใช้ตามความเหมาะสม การดำเนินกิจกรรมส่วนใหญ่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่กรมสามัญศึกษาเสนอไว้ สำหรับปัญหาบุคลากร ขาดความรู้ความเข้าใจแนวดำเนินกิจกรรมบังคับ สาเหตุหนึ่งมาจากได้รับเอกสารหลักสูตรล่าช้า ทำให้อาจารย์ไม่มีเวลาพอในการทำความเข้าใจ การจัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ โดยการปฏิบัติจริงยังไม่สามารถก่อประโยชน์แก่นักเรียนอย่างแท้จริง ปัญหาการขาดความร่วมมือจากบุคลากรและงบประมาณไม่เพียงพอ ผู้วิจัยเห็นว่าการนิเทศมีส่วนสำคัญ ช่วยพัฒนาบุคลากรให้เกิดความร่วมมือในอันที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น สำหรับการประเมินผลนักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา

สมคิด สัตยานนท์ (2520) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของครูและผู้บริหารที่มีต่อกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในเขตการศึกษา 12 พบว่า ปัญหาสำคัญในการบริหารกิจกรรมนักเรียน คือ งบประมาณมีน้อย ครูส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอนและมิจานส่วนตัวมากเกินไป

สมชาย ชัญญนกุล (2523) ได้ทำวิจัยเรื่อง การใช้เวลาในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 11 พบว่า ผู้บริหารใช้เวลาในการบริหารงานทั้ง 5 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ งานวิชาการ 26.81% งานธุรการ 22.11% งานบุคลากร 21.67% งานด้านกิจกรรมนักเรียน 15.74% และงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน 13.66%

นวลศรี ลิ้มอรุณ (2524) ได้ทำการศึกษาบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 8 ผลการศึกษาบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงในการเข้าร่วมกิจกรรมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก นักเรียนสนใจกิจกรรมด้านสังคมมากที่สุด เพราะเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างสรรค์ เพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน และได้เสนอแนะว่า ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจมากขึ้น

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2526) ได้ทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 12 พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ จัดกิจกรรมได้หลายประเภท ส่วนใหญ่โรงเรียนเป็นผู้กำหนดกิจกรรมแล้วบังคับให้นักเรียนเข้าร่วม ปัญหาและอุปสรรคที่พบมาก คือ ถ้าเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่จะขาดการให้ความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียน ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็กมีปัญหาด้านสถานที่และวิชาการ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน นักเรียนขาดความพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรม

วรทัศน์ บุญโคตร (2527) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมนักเรียนที่ส่งเสริมลักษณะความเป็นพลเมืองดีในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 6 พบว่า นโยบายเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนมุ่งส่งเสริมด้านความมีระเบียบวินัย รองลงมาคือ ด้านรักษาความสะอาด ด้านจริยธรรม ด้านความประพฤติ ตลอดจนส่งเสริมให้มีคุณธรรม กิจกรรมที่ทุกโรงเรียนจัด ได้แก่ ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ รองลงมาคือ กิจกรรมเสริมวัฒนธรรมไทย กิจกรรมเสริมศาสนา กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมนันทนาการ ครูอาจารย์เป็นผู้วางแผนดำเนินการ นักเรียนมีส่วนร่วมด้วย สถานที่ใช้ทั้งในและนอกโรงเรียน งบประมาณใช้เงินบำรุงการศึกษา นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัด ความสนใจ โรงเรียนกำหนดบ้าง นักเรียนเลือกเองบ้าง การประเมิน ใช้การบันทึก การสังเกต และแบบสอบถาม ปัญหาคือ งบประมาณ สถานที่ อุปกรณ์ไม่พร้อม บุคลากรไม่ให้ความร่วมมือ ขาดการสนับสนุนกิจกรรมที่โรงเรียนจัด และมีปัญหามากที่สุด คือ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์

สวัสดิ์ นิเทศวรวิทย์ (2527) ทำการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดี จากการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เขตการศึกษา 6 พบว่า ลักษณะความเป็นพลเมืองดี ที่ได้จากกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี และผู้บำเพ็ญประโยชน์ ได้แก่ ลักษณะความเป็นพลเมืองดีในด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านการรักษาระเบียบวินัย ด้านสติสัมปชัญญะ ด้านความละเอียด และความเกรงกลัวต่อการประพฤติดิฉัน ด้านขยันหมั่นเพียร ด้านความประหยัด ด้านมีน้ำใจเป็นนักกีฬา ด้านความกล้าหาญอดทน ด้านการใฝ่หาความรู้และความจริง ด้านการมีค่านิยมที่ถูกต้อง ด้านการประกอบอาชีพสุจริต ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความกระตือรือร้นและมุ่งมั่นอนาคต

จรรยา เกษโพหนอง (2527) ทำวิจัยเรื่อง การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดกิจกรรม และครูที่ปรึกษากิจกรรมเห็นว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมสนองวัตถุประสงค์ของการจัดได้มาก สามารถปฏิบัติได้ตามแผนที่วางไว้ในระดับ ปานกลาง และผลของการจัดกิจกรรมอยู่ระดับปานกลาง

วิโรจน์ แก้ววันเพ็ญ (2529) ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาด้านกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลในภาคใต้ พบว่า ปัญหาด้านกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ แตกต่างกัน ปัญหาที่สำคัญได้แก่ฝ่ายบริหารและครูที่ปรึกษากิจกรรม

Skillman (1976) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียน กับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ ระดับมัธยมศึกษาในประเทศญี่ปุ่น พบว่าผลการ เรียนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมนอกห้องเรียนจะสูงกว่าผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม

Doohan (อ้างถึงในพิบูล รัตนประเสริฐศรี, 2537) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรม นักเรียน ในโรงเรียนมัธยมสี่แห่งในรัฐ Main พบว่า การสอนอย่างเคร่งครัดตามหลักสูตรทำให้นักเรียนถูกจำกัดสิทธิ์ที่จะได้เข้าร่วมกิจกรรมตามที่สนใจ มีครูเห็นความสำคัญของปัญหานี้ได้ ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรม ของนักเรียนมากขึ้นโดยจัดช่วงเวลาของกิจกรรมทั้งในและนอกเวลาเรียน ปัญหาที่ตามมา คือ จำนวนครูที่ปรึกษาไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2534) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน และได้สรุปปัญหา เล็ก ๆ และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับมัธยมศึกษาไว้ดังนี้

- (1) ขาดแคลนครูอาจารย์ ที่เสียสละทำงานด้านนี้ ขาดความรู้ ความสามารถ และความเอาใจใส่
- (2) นักเรียนไม่สนใจเข้าร่วมกิจกรรม
- (3) ปัญหาเรื่องการจัดเวลา
- (4) ปัญหาเรื่องสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะ

- (1) ทางโรงเรียนควรประชุมชี้แจงให้นักเรียนเห็นความสำคัญของกิจกรรมนักเรียนมากขึ้น
- (2) ควรดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการของทางโรงเรียนที่กำหนดไว้
- (3) คัดเลือกครู อาจารย์ ที่มีความสนใจและเสียสละ มีความสามารถ และสนใจมาทำงานด้านนี้อย่างแท้จริง
- (4) แต่ละกลุ่มกิจกรรมควรมีการจัดกิจกรรมหารายได้ เพื่อนำมาเป็นทุนเพิ่มเติมในการจัดกิจกรรม

จุฑามาส ชุ่มเมืองปัก (อ้างถึงในคณาพร คมสัน, 2534) ศึกษาผลการจัดกิจกรรมลูกเสือ พบว่า โรงเรียนมีการวางแผนการฝึกอบรม การดำเนินกิจกรรม และการวัดผลลูกเสือคล้ายคลึงกัน การจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญทำให้นักเรียนเปลี่ยนคุณลักษณะดีขึ้นในระดับมาก ได้แก่ การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขและบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม

พิกุล รัตนประเสริฐศรี (2537) ให้ข้อสังเกตว่า งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนทั้งก่อนและหลัง การประกาศใช้หลักสูตรใหม่ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะแสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมนักเรียนไม่ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของนักเรียนไม่สนองตอบต่อจุดหมายของหลักสูตร ผู้บริหารไม่เข้าใจวัตถุประสงค์และหลักการจัดอย่างแท้จริง ครูที่ปรึกษาขาดความรู้ ความสนใจเรื่องกิจกรรม ตลอดจนมีงานสอนและหน้าที่พิเศษอื่น ๆ งบประมาณไม่เพียงพอ จนถึงปัจจุบัน การใช้หลักสูตร มัธยมศึกษา ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2533 แนวปฏิบัติยังคงเดิม ขาดความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรม การติดตามและประเมินผล ยังขาดระบบที่ชัดเจน กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นไม่สอดคล้องกับ ความถนัดและความสนใจของนักเรียนอย่างแท้จริง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตามรายละเอียดที่ได้เสนอไว้แล้วนั้น พอจะสรุปได้ดังนี้ โรงเรียนทุกโรงในสังกัดของกรมสามัญศึกษาได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตามแนวคู่มือการจัดกิจกรรมของกระทรวงศึกษาธิการ แต่จะเห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคที่เจอทุกโรงเรียนจะคล้าย ๆ กัน นั่นคือ กิจกรรมส่วนมากโรงเรียนเป็นผู้กำหนดยังมีจำนวนไม่มากพอที่สำคัญ ยังไม่ตรงกับความต้องการ ความสนใจของนักเรียน

และไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่น เวลาและงบประมาณในการจัดกิจกรรม ไม่เพียงพอ ขาดการประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก ฝ่ายบริหาร ครู และนักเรียนไม่ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมเท่าที่ควร ทุกคนทำไปตามหน้าที่เท่านั้น ดังนั้นการติดตามและประเมินผล จึงไม่ได้ทำอย่างจริงจังเพื่อแก้ไขจุดบกพร่อง เพื่อจะได้นำข้อมูลกลับมาพัฒนาในครั้งต่อไป ครูส่วนใหญ่มีชั่วโมงสอนและงานพิเศษมากเกินไป และสุดท้ายขาดการวางแผนดำเนินงานอย่าง ชัดเจน